

Diecezjalna Rada Duszpasterska

Wstęp

Początków Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej nie musimy szukać w odległej przeszłości, gdyż jest organem bardzo młodym. Zrodziła się na Soborze Watykańskim II, a właściwie jeszcze przed jego rozpoczęciem, i związana jest z budzeniem się ruchu apostołstwa świeckich. Właśnie dlatego, że jest to organ stosunkowo młody i nowy w Kościele, warto przyglądać się normom dotyczącym jego działania, biorąc pod uwagę ideę, która towarzyszyła jego powołaniu, a następnie stopniowemu precyzowaniu przepisów i zdobywanych doświadczeń wynikających z jego działalności.

Sobór Watykański II i prawodawstwo posoborowe

Sobór Watykański II stworzył podstawy doktrynalne do ustanowienia Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej. Dokumenty soborowe w wielu miejscach podkreślają rolę i znaczenie wiernych świeckich w Kościele. Stosowne zalecanie soborowe, dotyczące interesującego nas zagadnienia, znajdujemy w dekrecie *Christus Dominus* w numerze 27: *Jest bardzo pożądane, aby w każdej diecezji ustanowiono specjalną radę duszpasterską, której przewodziłby sam biskup diecezjalny i w której uczestniczyliby specjalnie dobrani duchowni, zakonnicy i świeccy. Zadaniem tej rady będzie badanie i rozważanie tego wszystkiego, co odnosi się do działalności duszpasterskiej, oraz wyciąganie z tego praktycznych wniosków*¹. Z kolei Dekret o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes divinitus* stawia postulat pod adresem biskupów misyjnych: *W celu lepszej koordynacji niech biskup utworzy, o ile to będzie możliwe, radę duszpasterską, w której duchowni, zakonnicy i świeccy uczestniczyliby za pośrednictwem wybranych*

¹ Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, s. 249.

delegatów (nr 30)². W powyższych tekstach widać pewną różnicę dotyczącą struktury rady oraz jej zadań.

Z polecenia papieża Pawła VI zaczęto stopniowo wprowadzać w życie tę inicjatywę soborową, pod kierownictwem Kongregacji ds. Duchowieństwa³. Normy wykonawcze dotyczące Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej zostały zawarte przede wszystkim w *Motu proprio Ecclesie Sanctae* z 6 sierpnia 1966 r.⁴ Normy te precyzowały zadania rad, do których należało badanie, rozważanie i wyciąganie konkretnych praktycznych wniosków odnośnie do spraw związanych z działalnością duszpasterską⁵. Podkreśla się jednocześnie, że rada posiada jedynie głos doradczy i chociaż z natury swojej jest instytucją stałą, może być powoływana czasowo oraz z okazji wykonywania jakiegoś zadania⁶. Do rady należeć mają kapłani, zakonnicy i świeccy specjalnie przez biskupa wyznaczeni⁷. W celu osiągnięcia zamierzonego przez prawodawcę celu istnienia rady wspólną pracę powinno poprzedzać studium przy ewentualnej pomocy odpowiednich instytutów lub urzędów⁸.

Synod Biskupów z 1971 r. zalecał, aby Diecezjalna Rada Duszpasterska dostarczała koniecznych opinii i ocen, tak by wspólnota diecezjalna mogła planować i wykonywać zadania duszpasterskie w sposób skuteczny⁹.

Dalsze wskazania dotyczące Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej znajdujemy w piśmie okólnym *Omnes Christifideles* z 25 stycznia 1973 r.¹⁰ Tekst tego dokumentu stanowił odzwierciedlenie zgromadzonego już kilkuletniego doświadczenia dotyczącego funkcjonowania Diecezjalnych Rad Duszpasterskich, sugestii i propozycji biskupów. Zostały one przedstawione w dniu 15 marca 1972 r. podczas spotkania zorganizowanego przez Kongregację ds. Duchowieństwa. Wspo-

² Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, s. 464.

³ T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według kodeksu Jana Pawła II*, Olsztyn 1986, t. II, s. 251. Zob. także W. Wójcik, *Rada duszpasterska*, „Ateneum Kapłańskie” 73 (1969), s. 299–312.

⁴ *Motu proprio Ecclesiae Sanctae*, tekst polski w: *Posoborowe Prawodawstwo Kościelne*, zebrał E. Szafranski, Warszawa 1969, z. 1, s. 31–110.

⁵ *Motu proprio Ecclesiae Sanctae*, nr 16, § 1.

⁶ Tamże, nr 16 § 2.

⁷ Tamże, nr 16 § 3.

⁸ Tamże, nr 16 § 4.

⁹ J. Wroceński, *Diecezjalna Rada Duszpasterska – struktura i zadania*, w: *Struktury kolegialne w Kościele partykularnym*, red. J. Krukowski, T. Rozkrut, Tarnów 2004, s. 109–126.

¹⁰ Okólnik Kongregacji ds. Duchowieństwa, *Do Patriarchów, Prymasów, Arcybiskupów, Biskupów oraz innych Ordynariuszy miejsca na temat Rad Duszpasterskich zgodnie z wytycznymi mieszanego zebrania plenarnego, jakie miało miejsce dnia 15 marca 1972 r.*, tekst polski w: *Posoborowe Prawodawstwo Kościelne*, Warszawa 1977, t. VII, z. 1, s. 231–249.

mniane pismo poleca, aby skład osobowy rady rzeczywiście reprezentował całą część Ludu Bożego tworzącego diecezję, w większości powinni to być ludzie świeccy, ponieważ stanowią oni przeważającą część wspólnoty diecezjalnej. Wszyscy członkowie rady muszą pozostawać w pełnej łączności z Kościołem katolickim i posiadać kwalifikacje do podjęcia i należytego wypełniania powierzonych im obowiązków¹¹.

W końcu, omawiając dokumenty posoborowe w odniesieniu do interesującego nas zagadnienia, należy dodać, że uwagi praktyczne na temat Diecezjalnych Rad Duszpasterskich zawiera dyrektorium *Ecclesiae imago*, o pasterskim posługiwaniu biskupów, z 22 lutego 1973 r.¹² Dyrektorium zasadniczo podaje wcześniejsze zalecenia. Pewną nowością jest zasygnalizowanie możliwości ustanawiania duszpasterskich rad parafialnych, których działalność powinna być skoordynowana z działalnością rady diecezjalnej. Co więcej, rady parafialne w ramach okręgów mogą wybierać swoich delegatów do rady diecezjalnej. Wreszcie, w odniesieniu do konieczności uprzedniego studium problemów, które podejmie Diecezjalna Rada Duszpasterska, wskazuje się, że pomocą mogą służyć instytucje lub urzędy zajmujące się socjologią religii i środkami społecznego przekazu¹³.

Kodeks Prawa Kanonicznego

Kodeks Jana Pawła II poświęca Diecezjalnej Radzie Duszpasterskiej cztery kanony (511–514), prezentując takie elementy, jak: powołanie, zadania, skład, kompetencje oraz miejsce biskupa w radzie. Na wstępie omawiania obowiązującego prawodawstwa należy stwierdzić, że biskup diecezjalny nie ma ścisłego obowiązku powołania rady duszpasterskiej. Decyzja powinna zostać podjęta po rozważeniu sytuacji duszpasterskiej w danej diecezji. Można więc stwierdzić, że jeśli potrzeby duszpasterskie diecezji wymagają powołania rady, wówczas biskup diecezjalny jest zobowiązany ją ustanowić¹⁴. Kan. 511 jest więc formą nakazu, który został złagodzony przez klauzulę, że niekiedy niesprzyjające warunki duszpasterskie mogą zwolnić biskupa

¹¹ Tamże, nr 7.

¹² *Directorium de pastorali ministerio Episcoporum*, tekst polski w: *Posoborowe Prawodawstwo Kościelne*, Warszawa 1975, t. VI, z. 1, s. 291–293.

¹³ Tamże, s. 293.

¹⁴ Por. E. Szafranski, *Podręcznik Prawa Kanonicznego*, Warszawa 1985, t. II, s. 188.

od obowiązku ustanowienia rady duszpasterskiej w diecezji¹⁵. Należy jednak mieć na uwadze, że wcześniejsze normy prawne stanowiły, że na terenach misyjnych rada w miarę możliwości powinna być jednak ustanowiona. Celem ustanowienia rady ma być lepsza współpraca apostołska¹⁶.

Należy zwrócić uwagę na pewną niekonsekwencję prawodawcy. Z kan. 511 wynika, że rada duszpasterska nie musi istnieć w każdej diecezji. Jednocześnie jednak prawodawca zobowiązuje radę duszpasterską, aby wybrała spośród swoich członków dwóch przedstawicieli na synod prowincjalny¹⁷. Natomiast na synod diecezjalny rada jest zobowiązana wybrać w sposób i w liczbie do określenia przez biskupa diecezjalnego wiernych świeckich, także członków instytutów życia konsekrowanego. W tym przypadku jednak prawodawca przewiduje, że Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej może nie być i podaje normę, że w takiej sytuacji, tam, gdzie nie ma rady, wyboru należy dokonać w sposób oznaczony przez biskupa diecezjalnego¹⁸. Rozwiązaniem tej sytuacji byłoby dodanie w kan. 443 § 5 po słowach: radę duszpasterską dookreślenia, jeśli została ustanowiona.

Kan. 511 ukazuje także, bardzo ogólnie, zadania rady duszpasterskiej. Do zadań tych należy badanie wszystkiego, co ma związek z działalnością duszpasterską, oraz przedkładanie wynikających z tego badania wniosków praktycznych. Takie określenie zadań pochodzi z dokumentów Soboru Watykańskiego II. Mamy więc do czynienia z ogólnym określeniem zadań. Wynika z tego, że bardziej szczegółowe normy powinny zostać podane w prawodawstwie diecezjalnym, a szczególnie w statutach poszczególnych rad diecezjalnych. Kodeks podaje jednak wskazania, z których wynika, że rada duszpasterska powinna mieć charakter specjalistyczny, skoro ma się zajmować studioowaniem zagadnień duszpasterskich, i to w zakresie wszechstronnym, oraz wyciąganiem wniosków praktycznych. Należy więc stwierdzić w konsekwencji, że rada nie jest organem stworzonym w tym celu, aby wierni wyrażali swoje życzenia wobec pasterzy. Nie jest to oczywiście wykluczone, skoro wierni mają prawo przedstawiać pasterzom Kościoła swoje potrzeby, zwłaszcza duchowe, jak również swoje życzenia¹⁹. Tym niemniej, należy raz jeszcze podkreślić, że rada ma nade

¹⁵ Por. T. Pawluk, dz. cyt., s. 252.

¹⁶ Por. dekret *Ad gentes divinitus*, nr 30.

¹⁷ Por. KPK, kan. 443 § 5.

¹⁸ Por. tamże, kan. 463 § 1, p. 5.

¹⁹ Por. tamże, kan. 212 § 1.

wszystko dawać projekty praktycznych rozwiązań po ich wcześniejszym przestudiowaniu. Wynika więc z tego jasno, że praca rady musi być dobrze zorganizowana, niektóre zagadnienia wymagać mogą bardzo specjalistycznego opracowania. Oznacza to, że korzystać trzeba będzie z pomocy specjalistów z różnych dziedzin, ale także sami członkowie rady muszą być przygotowani do tego, aby służyć pomocą biskupowi diecezjalnemu. Z drugiej strony, należy jednak stanowczo wystrzegać się niebezpieczeństwa biurokratyzacji.

Odwołując się do zaleceń Soboru Watykańskiego II²⁰, prawodawca określa w trzech kolejnych paragrafach kan. 512 skład rady duszpasterskiej, złożonej z trzech kategorii wiernych: duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i wiernych świeckich. Istotne jest wstępne postanowienie zawarte w kan. 512 § 1, iż *rada duszpasterska składa się z wiernych, pozostających w pełnej wspólności z Kościołem katolickim*. Normy prawa powszechnego pozostawiają biskupowi diecezjalnemu dużą swobodę w powoływaniu członków rady. Skład rady powinien być odzwierciedleniem całej części Ludu Bożego stanowiącego diecezję, z uwzględnieniem różnych rejonów, warunków społecznych i zawodowych²¹. Należy jednak zaznaczyć, że członkowie rady nie mogą w sensie prawnym być uważani za reprezentację całej wspólnoty diecezjalnej. Prawodawca wyraża życzenie, aby w radzie uczestniczyli w sposób szczególny świeccy. Nie określa jednak proporcji pomiędzy wszystkimi kategoriami osób obecnych w radzie, pozostawiając to biskupowi diecezjalnemu. Stanowi to zmianę w stosunku do wspomnianego wyżej pisma okólnego *Omnes Chrisifideles*, które zalecało, aby większość członków rady stanowili wierni świeccy²². Ważną sprawą przy wyborze członków rady duszpasterskiej pozostaje problem kryteriów wyboru. Członkowie rady powinni bowiem odznaczać się niezachwianą wiarą, dobrymi obyczajami i roztropnością²³. Pewne wskazanie dotyczące obecności wiernych świeckich w radzie znajdujemy w normach kodeksowych omawiających obowiązki i prawa wiernych świeckich. Mianowicie *świeccy odznaczający się odpowiednią wiedzą, roztropnością i uczciwością,*

²⁰ Por. dekret *Christus Dominus*, nr 27.

²¹ Por. KPK, kan. 512 § 2.

²² *Directorium de pastorali ministerio Episcoporum*, tekst polski w: *Posoborowe Prawodawstwo Kościelne*, Warszawa 1975, t. VI, z. 1, s. 291–293.

²³ Por. KPK, kan. 512 § 3.

*są zdolni do tego, by jako biegli lub doradcy świadczyli pomoc pasterzom Kościoła, także w radach działających zgodnie z prawem*²⁴.

Kodeks nie określa liczby członków rady. Wydaje się jednak, że nie powinna ona być zbyt liczna, bowiem może to raczej utrudniać wykonywanie zadań, jakie zostały jej powierzone. Byłoby bardzo wskazane, aby zmiana członków rady nie następowała jednocześnie w tym samym czasie. Dotyczyć ten zapis może jedynie tych, którzy wchodzi do rady na zasadzie wyboru lub nominacji, jeśli taki sposób przewidziany jest w statutach. Natomiast osoby, które wchodzi do rady z racji pełnionego urzędu, kończą swoją kadencję w momencie utraty urzędu.

Rada wykonuje swoje zadania pod władzą biskupa diecezjalnego²⁵, który nie tylko określa sposób powoływania członków rady²⁶, ale wydaje także odpowiedni statut²⁷. Z podanych wyżej norm jasno więc wynika, że działalność rady ma charakter doradczy, a sama rada jest podporządkowana biskupowi. Szczegółowo zasady i normy dotyczące zakresu kompetencji określa prawodawca powszechny, stanowiąc, że do biskupa diecezjalnego należy zwoływanie rady, wyłączne prawo przewodniczenia jej posiedzeniom oraz decyzja o tym, co ze spraw rozważanych przez radę ma zostać opublikowane²⁸. W pewnych uzasadnionych przypadkach obradom mógłby przewodniczyć, na podstawie specjalnego mandatu, wikariusz generalny lub specjalnie upoważniony delegat biskupa diecezjalnego. Porządek dzienny takiego posiedzenia określa zawsze biskup diecezjalny²⁹. Chociaż rada posiada jedynie głos doradczy³⁰, tym niemniej opinie, jeśli mogą być wyrażane w sposób otwarty w poczuciu odpowiedzialności za Kościół partykularny, mogą stanowić pomoc przy ostatecznym podejmowaniu decyzji duszpasterskich. Z jednej strony członkowie rady powinni mieć poczucie odpowiedzialności za kościelną wspólnotę oraz uznawać i szanować autorytet biskupa diecezjalnego, z drugiej zaś – wszystkim wiernym przysługuje prawo, a niekiedy obowiązek, wyjawiania swojego zdania pasterzom w sprawach dotyczących dobra Kościoła³¹. Rada przekraczałaby natomiast swoje kompetencje,

²⁴ Por. KPK, kan. 228 § 2.

²⁵ Por. tamże, kan. 511.

²⁶ Por. tamże, kan. 512 § 1.

²⁷ Por. tamże, kan. 513 § 1.

²⁸ Por. tamże, kan. 514 § 1.

²⁹ Por. T. Pawluk, dz. cyt., s. 254.

³⁰ Tamże.

³¹ Por. KPK, kan. 212 § 3.

gdyby chciała rozstrzygać sprawy w zakresie wiary, zasad moralnych bądź też norm prawa powszechnego³². Wskazując bardziej precyzyjnie na zadania rady duszpasterskiej, należy powiedzieć, że chodzi tutaj o przedkładanie rad i propozycji dotyczących dzieł misyjnych, katechetycznych i duszpasterskich o zasięgu diecezjalnym, sprawy formacji doktrynalnej i ożywienia życia sakramentalnego, niesienie pomocy kapłanom w ich pracy duszpasterskiej, urabianie opinii publicznej w odniesieniu do spraw dotyczących Kościoła³³.

Kodeks Prawa Kanonicznego określa także częstotliwość zwoływania rady, stwierdzając, że posiedzenia powinny odbywać się przynajmniej jeden raz w roku³⁴. Jest to z pewnością określenie pewnego minimum, natomiast ocena dotycząca potrzeby zwoływania rady pozostawiona jest biskupowi diecezjalnemu, który podejmując decyzję w tym zakresie, powinien brać pod uwagę bieżącą sytuację, a szczególnie potrzeby duszpasterskie diecezji. Jeśli chodzi o procedurę zwoływania rady, należy w tym zakresie postępować zgodnie z normami podanymi w kanonach 166–179 *Kodeksu Prawa Kanonicznego*.

Prawodawca powszechny określa także sytuację rady w wypadku wakatu stolicy biskupiej, stwierdzając, że w takiej sytuacji ustaje rada duszpasterska³⁵. Stolica biskupia wakuje z powodu śmierci biskupa diecezjalnego, rezygnacji z urzędu przyjętej przez Biskupa Rzymskiego, przeniesienia i pozbawienia, po powiadomieniu o tym biskupa³⁶. Z przytoczonej wyżej normy kodeksowej wynika, że administrator diecezjalny nie może korzystać z rady w sposób określony przez statuty. Gdyby jednak zaszła taka potrzeba, może on zebrać członków rady celem zasięgnięcia ich opinii w konkretnej sprawie duszpasterskiej. Natomiast nowy biskup diecezjalny może skład rady potwierdzić w całości lub części i korzystać z niej do zakończenia bieżącej kadencji, bądź też zarządzić powołanie rady w nowym składzie na kolejną kadencję³⁷.

³² Por. E. Szafronowski, *Współpracownicy biskupa diecezjalnego w pasterskim posługiwaniu*, Warszawa 1977, s. 118.

³³ Por. okólnik Kongregacji ds. Duchowieństwa, *Do Patriarchów, Prymasów, Arcybiskupów, Biskupów oraz innych Ordynariuszy miejsca na temat Rad Duszpasterskich*, s. 244.

³⁴ Por. KPK, kan. 514 § 2.

³⁵ Por. tamże, kan. 513 § 2.

³⁶ Por. tamże, kan. 416.

³⁷ Por. T. Pawluk, dz. cyt., s. 254.

Normy pokodeksowe

Warto zwrócić uwagę na wskazania dotyczące interesującego nas zagadnienia wydane po ukazaniu się Kodeksu w 1983 r. Chodzi tutaj przede wszystkim o Instrukcję z 1997 r., wydaną wspólnie przez kilka dykasterii Stolicy Apostolskiej, a odnoszącą się do zagadnień współpracy wiernych świeckich z kapłanami³⁸. We wprowadzeniu do tego dokumentu zwraca się uwagę, że współpraca nie oznacza zastępowania³⁹. W odniesieniu do Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej Instrukcja w artykule 5 rozporządzeń praktycznych, zatytułowanym: *Struktury współpracy w Kościele partykularnym*, przypomina, że rada ta, której członkami są także wierni niewyświęceni, posiada jedynie głos doradczy i nie może w żaden sposób stać się instytucją podejmującą wiążące decyzje. Na członków rady mogą zostać wybrani tylko ci wierni, którzy spełniają wymagania określone przez przepisy kanoniczne⁴⁰. Z całą pewnością przypomnienie tych właśnie elementów związanych z działalnością Diecezjalnych Rad Duszpasterskich wynikało z pewnych nadużyć, które pojawiły się w niektórych krajach, gdzie rady te zaczęły sobie przypisywać prawo podejmowania wiążących decyzji nie tylko w zakresie duszpasterskim. Warto w tym właśnie zakresie przywołać analizę kardynała Paula Cordesa, który dochodzi do wniosku, że uczestnictwo wszystkich ochrzczonych w misji Kościoła zostało, niestety, niewłaściwie zrozumiane w niektórych nowoczesnych modelach pastoralnych i w takich przypadkach ma szkodliwe skutki⁴¹. Stąd też *przewidziane i zapoczątkowane przez Vaticanum II rady urosły do rozmiarów małych parlamentów i posiadają funkcję gremiów decyzyjnych*⁴². Wraca tutaj ponownie, wcześniej już sygnalizowany, problem charakteru rady diecezjalnej, która powinna być przede wszystkim organem doradczym, a w związku z tym jedynym właściwym kryterium wchodzenia w skład rady powinna być kompetencja. Tymczasem mamy do czynienia ze sprzecznością polegającą na tym, że prawodawca przewiduje, iż organ doradczy ma być jednocześnie organem przedstawicielskim, reprezentującym różne rejony

³⁸ *Instrukcja o niektórych kwestiach dotyczących współpracy wiernych świeckich w ministerialnej posłudze kapłanów*, Watykan 1997.

³⁹ Tamże, s. 5.

⁴⁰ Tamże, s. 24.

⁴¹ Por. P. Cordes, *Dlaczego kapłan? Poszukiwanie odpowiedzi z Benedyktem XVI*, Kielce 2009, s. 16.

⁴² Tamże.

diecezji. Z powodu tej wewnętrznej sprzeczności może dochodzić do sytuacji nieprawidłowych, a nawet nadużyć.

Należy wreszcie zwrócić uwagę na normy zamieszczone w dyrektorium *Apostolorum Successores*, które w punkcie 185 zajmuje się właśnie radą duszpasterską⁴³. Dokument ten przypomina znane nam już normy prawne. Na uwagę zasługuje jednak pewne osłabienie dotyczące powoływania Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej, które obecnie jest *pożądane*⁴⁴. Nowością jest także postanowienie, że biskup diecezjalny powinien zagwarantować sobie, poprzez zapisy statutowe, prawo wyłączenia tych kandydatów, wskazanych przez parafie lub inne instytucje, którzy wydają się niezdatni⁴⁵. Kongregacja nie precyzuje jednak, na czym polegać może owa niezdatność, poza tą, którą podaje sam Kodeks w kan. 512 § 1 i kan. 512 § 3. Chodzi więc o inne kryteria niż trwanie we wspólnocie z Kościołem katolickim, wyróżnianie się mocną wiarą, dobrymi obyczajami i roztropnością. Co więcej, nie chodzi także o pewność co do niezdatności kandydatów, skoro posłużono się sformułowaniem *wydają się niezdatni*⁴⁶. Instrukcja przypomina, że rada ma jedynie głos doradczy i stanowi, że powinna unikać roszczenia sobie prawa do władzy czy koordynowania, co jest obce jej naturze⁴⁷. Wreszcie, po przypomnieniu normy kodeksowej, że rada ustaje podczas wakansu stolicy biskupiej, Instrukcja stanowi, że *rada może być rozwiązana, jeśli nie spełnia powierzonych jej zadań*⁴⁸. W ten sposób zostaje wprowadzona norma prawna, która już nie tylko na mocy samych statutów pozwala biskupowi diecezjalnemu rozwiązać Diecezjalną Radę Duszpasterską, jeśli – według jego oceny – nie spełnia ona powierzonych jej zadań.

Zakończenie

Diecezjalna rada duszpasterska jest stosunkowo młodym organem kolegialnym w Kościele katolickim. Stąd nie może dziwić, że normy prawne jej dotyczące są dosyć ogólne i zajmują się sprawami najważ-

⁴³ Kongregacja ds. Biskupów, *Dyrektorium o pasterskiej posłudze biskupów „Apostolorum Successores”*, Kielce 2005.

⁴⁴ Tamże, s. 205.

⁴⁵ Tamże, s. 206.

⁴⁶ Tamże.

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ Tamże, s. 207.

niejszymi, pozostawiając określenie szczegółów prawu partykularnemu. Zarazem jednak widać wyraźnie w prawodawstwie powszechnym pewną ewolucję norm. Najpierw, po zakończeniu Soboru Watykańskiego II daleko idące wyjście wobec uczestnictwa świeckich w radzie, następnie delikatne ograniczenia i wreszcie, po okresie pewnych doświadczeń negatywnych, wzmocnienie pozycji biskupa diecezjalnego i wyraźniejsze zaakcentowanie charakteru doradczego, pomocniczego rady, a nie przedstawicielskiego.

Na koniec warto przywołać jeszcze jedną myśl kardynała Waltera Kaspera, przez wiele lat biskupa diecezjalnego, który z własnego doświadczenia i obserwacji może przekazać istotne wskazania dotyczące rad w Kościele. Kardynał, w kontekście zaangażowania kapłanów i wiernych w różnych gremiach, zwraca uwagę na niebezpieczeństwo *posiedzeniowego katolicyzmu*. I przypomina, że Jezus nie powiedział: *Zasiądźcie razem na zebraniu, lecz: Powstańcie i idźcie naprzód!*⁴⁹.

Summary

The Pastoral Council

We hardly need to search the past to find the origins of the Pastoral Council since this is a new entity. The Council had its roots in secular missionary movement and was founded during the Second Vatican Council or even before that event. Since this is a relatively young entity within the Church, it is worth examining the norms which regulate its activities; such a study will require a consideration of the idea that provided the foundation for the Council, and a presentation of specific regulations and experience. Therefore, it is scarcely surprising that its general legal norms are quite broad and refer to the most crucial issues only, leaving out details to particular laws. At the same time, as far as universal legislation is concerned, it is clear that there has been an evolution of norms resulting in first and foremost the strengthening of the diocesan bishop's position as well as in a clear emphasis on the Council's advisory and auxiliary nature, rather than a representative one.

⁴⁹ W. Kasper; *Stuga radości. Życie i postuga kapłańska*, Kielce 2009.